

**UUSIA NÄKÖKULMIA SEINÄJOEN
PERUSOPETUKSEN HYVINVOINTI-
JA YKSINÄISYYSTUTKIMUKSEEN
7.6.2015, Seinäjoki**

Leena Koivusilta
Seinäjoen yliopistokeskus
Tampereen yliopisto

RAPORTIT

- **Koivusilta L. Perhetaustaan liittyvät erot perusopetuksen oppilaiden hyvinvoinnissa Seinäjoella. Tampere 2017.**
<http://urn.fi/URN:ISBN:987-952-03-0433-1>
- Koivusilta L. Seinäjoen koulujen syrjäytymisen ehkäisemisen teemavuoden (2013-2014) tutkimus – seurantaraportti. Tampereen yliopisto, Seinäjoen yliopistokeskus, Seinäjoen kaupunki. Seinäjoki 2015.
(http://huispaus.ucs.fi/Epanet/Koivusilta/SYRE_SEURANTA_huhti2015.pdf)
- Koivusilta L. Seinäjoen koulujen syrjäytymisen ehkäisemisen teemavuoden (2013-2014) tutkimus – perustiedot ja yksinäisyyteen yhteydessä olevat asiat. Tampereen yliopisto, Seinäjoen yliopistokeskus, Seinäjoen kaupunki. Seinäjoki 2014.
(http://huispaus.ucs.fi/Epanet/Koivusilta/SYRE_perus_syysk2014.pdf)

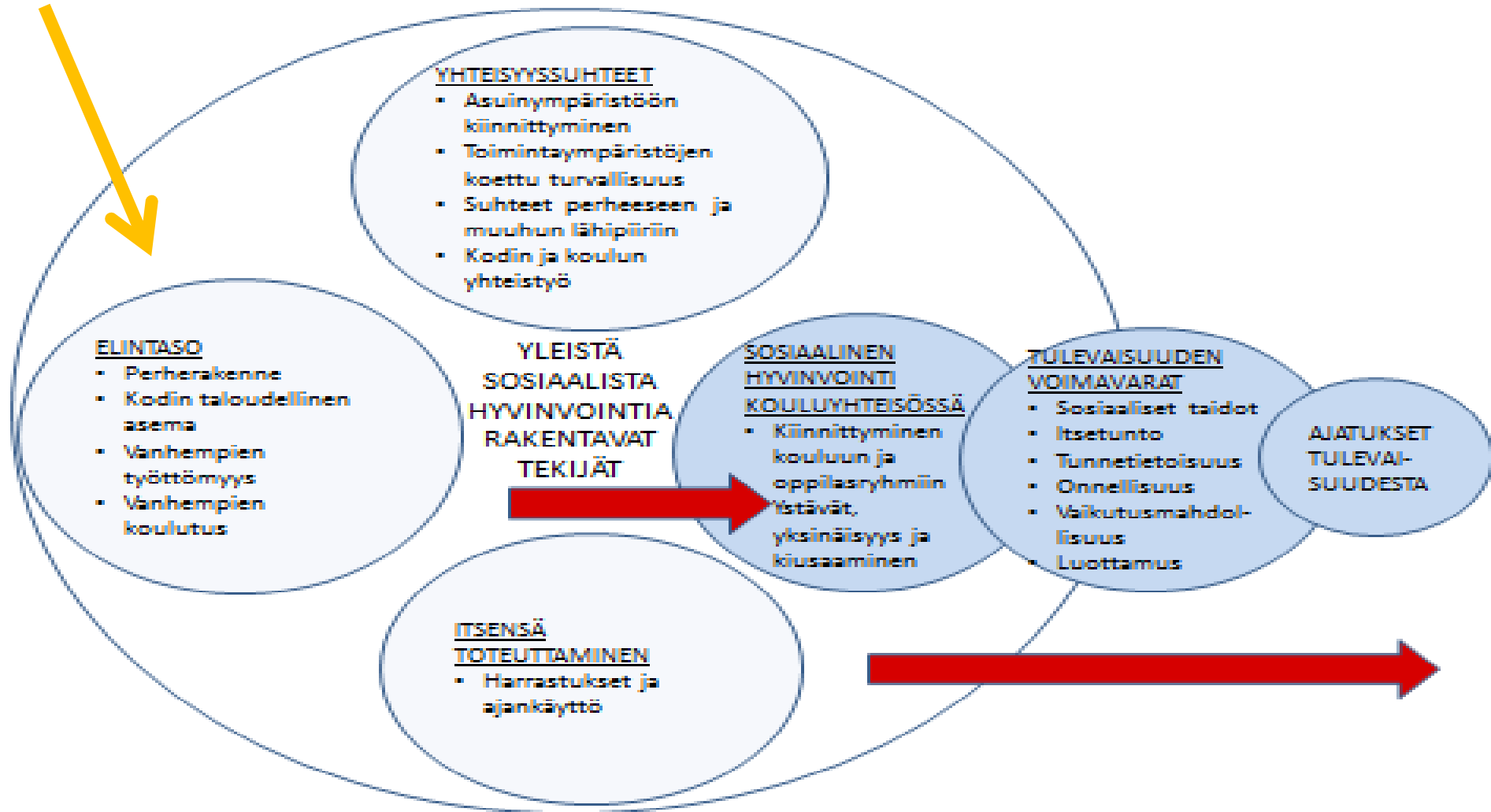
TUTKIMUKSEN TAVOITE

- Tarkastella, minkälaisia perheen sosioekonomisen aseman mukaisia eroja Seinäjoen perusopetukseen osallistuneilla oppilaille oli yleisessä ja kouluyhteisössä koetussa sosiaalisessa hyvinvoinnissa, tulevaisuuden voimavaroissa ja tulevaisuutta koskevissa ajatuksissa vuoden 2014 alussa

SOSIOEKONOMISEN ASEMAN MITTARIT

- Perheen materiaalisen varallisuuden indeksi
- Ainakin toisen vanhemman työttömyys tai pakkoloma viimeksi kuluneen vuoden aikana
- Perherakenne (äiti ja isä /muu)
- Vanhempien korkein koulutus (vain yläkoululaisilla)

TEOREETTINEN MALLI

Kuvio 1. Yksilön yleisen hyvinvoinnin osatekijät ja niiden yhteydet sosiaaliseen hyvinvointiin koulu yhteisössä, tulevaisuuden voimavaroihin ja ajatuksiin tulevaisuudesta

WEBROPOL-KYSELYT KOULUISSA

- Tutkijat: professori Leena Koivusilta, Tampereen yliopisto, Terveystieteiden yksikkö, Seinäjoen yliopistokeskus (Epanet-verkosto) / dosentti, Niina Junntila Turun yliopisto
- Lausunto Tampereen yliopiston Ihmistieteiden eettiseltä toimikunnalta
- Tietoon perustuva suostumus: tiedote lapselle ja vanhemmalle ja osallistuminen vain kun oli molempien allekirjoittama lupa

	Kevät	Syksy
Luokat	4., 7., 8.	5., 8., 9.
Vastaajia	1270	1306
Vastausprosentit	45-65 %	45-69 %

KESKEISET TULOKSET

KOKEMUKSET ASUIN- JA TOIMINTAYMPÄRISTÖISTÄ

- Eroja esiintyi kaikissa tiedustelluissa kokemuksissa, mutta varsinkin turvallisuudentunteessa ja tunteessa omalle asuinalueelle kuulumisesta
- Perheen varakkuudella muita indikaattoreita vähäisempi merkitys
- Esimerkiksi
  - ydinperheiden lapsista 84 % ja muiden perheiden lapsista 71 % koki asuinalueensa turvalliseksi
  - omalle alueelleen koki kuuluvansa 80 % ydinperheiden ja 67 % muiden perheiden lapsista
  - omalle alueelleen koki kuuluvansa 80 % työttömyyttä kokemattomien vanhempien lapsista ja 67 % työttömyyttä kokeneiden lapsista

SUHTEET PERHEESEEN JA MUUHUN LÄHIPIIRIIN

- Perheen keskusteluilmapiiriin liittyi vahvimmin perhetyyppi, varakkuus ei lainkaan
  - keskusteluilmapiiri oli avoimin ydinperheissä
- Nimi- ja syntymäpäivien viettämisestä sekä sukulaisten ja tuttavien kanssa yhdessäoloa tapahtui selvästi vähemmän vähäosaisten perheiden keskuudessa (kaikilla osoittimilla)

KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ

- Yhteistyön useat muodot olivat harvinaisempia vähäosaisissa perheissä (kaikilla indikaattoreilla)
- Esimerkiksi
  - ydinperheiden vanhemmista 74 % ja muiden perheiden vanhemmista 59 % kyseli, mitä koulussa oli opetettu
- Työttömyyden merkitys oli vähäisempi kuin varakkuuden, perhetyypin ja koulutuksen

HARRASTUKSET JA AJANVIETTO

- Ainoa merkittävä ero oli vähäosaisten lasten muita vähäisempi liikunnan harrastaminen
- Nuorten harrastamattomuus liittyi vanhempien ammatilliseen koulutukseen
- Joihinkin yhdistyksiin kuuluivat useimmin vähiten koulutettujen vanhempien nuoret; silti heissä oli myös mihinkään yhdistykseen kuulumattomia
- IKT:n kohdalla näkyi varakkuuden yhteys laitteiden ”hienouteen”
- IKT:n parissa viettivät eniten aikaa muiden kuin ydinperheiden sekä vähiten koulutettujen vanhempien nuoret

KIINNITTYMINEN KOULUN OPPILASRYHMIIN

- Työttömyyttä kokeneiden vanhempien ja muiden kuin ydinperheiden lapset kokivat muita lapsia harvemmin oppilaiden väliset suhteet kiinteiksi
- He myös harvemmin viihtyivät koulussa, kokivat kuuluvansa omaan kouluunsa tai pitivät koulun oppilaita ystävällisinä ja avuliaina
- Varakkuuden mukaisia eroja ei juurikaan ollut

YSTÄVÄT, YKSINÄISYYS JA KIUSAAMINEN

- Läheisen ystävän olemassaolossa tai kiusaamisen kokemuksissa (kiusatuksi tuleminen, kiusaaminen) ei ollut suuria sosioekonomisia eroja
- Yksinäisyysmittarilla (PNDL) tarkastellen kokonaisyksinäisyys ja emotionaalinen yksinäisyys olivat sitä yleisempiä, mitä vähävaraisempi oli perhe
- Kokonaisyksinäisyys ja sosiaalinen yksinäisyys olivat yleisempiä työttömyyttä kokeneiden vanhempien lapsilla kuin muilla

TULEVAISUUDEN VOIMAVARAT

- Työttömyys, muu kuin ydinperhe ja vanhempien matala koulutustaso yhdistyivät lapsen muita lapsia heikompaan itsetuntoon
- Mitä vähävaraisempi perhe oli, sitä vaikeampaa lapsen oli tunnistaa ja nimetä tunteitaan
- Onnellisuus oli selvästi vähäisempää muissa kuin ydinperheissä ja myös vähemmän koulutettujen vanhempien lapsilla

AJATUKSET TULEVAISUUDESTA

- Lapsella tai nuorella oli jokin suunnitelma tulevaisuutensa suhteen sitä useammin, mitä varakkaampi hänen perheensä oli tai mitä korkeampi oli vanhempien koulutus
- Työttömyyttä kokeneiden perheiden nuoret ajattelivat muita useammin, että omat asiat voivat mennä tulevaisuudessa nykyistä huonompaan suuntaan

EHDOTUKSET TOIMENPITEIKSI

YDINSANOMA TULOKSISTA

- Sosioekonomisia eroja esiintyi runsaasti ja useissa tutkituissa ominaisuuksissa ⇔ tulokset yhteneviä koko yhteiskuntaa koskevien terveys- ja hyvinvointierohavaintojen kanssa
- Vaihtelua esiintyy, sillä aseman osoittimet tavoittavat erilaisia asioita perheiden elämäntilanteista ja lasten kokemuksista
  - esim. työttömyys voi merkitä suurempaa vapaa-ajan määrää, mutta toisaalta rahan niukkuutta; varakkuuteen voi liittyä ajan niukkuutta ja kiireen ilmapiiriä (esim. yrittäjillä)
- Yleiskuva on tärkein eli Seinäjoen lapset ja nuoret ovat samojen yhteiskunnallisten ”lainalaisuuksien” alaisia kuin muutkin suomalaiset ⇔ on oppilaita, joiden ei ole helppoa saada koulusta samoja mahdollisuuksia kuin hyväosaisemmat saavat
- **Huom.!** Tutkimusaineisto kerättiin vuonna 2014, mutta sen jälkeen Seinäjoella on tehty paljon ja toiminta jatkuu

TÄRKEÄÄ ON .....

- kehittää edelleen koulun ja kodin välisen yhteydenpidon muotoja siten, että erilaisista oloista ja elämäntilanteista tulevien vanhempien kynnyks osallistumiseen olisi mahdollisimman matala
- kehittää kaikkien saavutettavissa olevaa edullista harrastustoimintaa (erityisesti liikuntaa) ja tehdä siitä enemmän maksavan harrastamisen kanssa yhtä houkuttelevaa ja trendikästä
- luoda lisää mahdollisuuksia sille, että jokainen oppilas koee itsensä tärkeäksi koulun vertaisryhmissä ja tätä kautta pystyy kehittämään omia vahvuuksiaan
- tuoda eri alojen ammattilaisten koulutuksessa esiin perhetaustojen merkitys hyvinvoinnille ja luoda valmiuksia monialaiseen yhteistyöhön, jossa tasa-arvonäkökulma on läsnä.
- hyvinvoinnin tasa-arvon lisäämiseksi on ylläpitää ja kehittää yhteiskunnan palvelu- ja tukijärjestelmiä ja vahvistaa hallinnonalojen yhteistyötä

KIITOS!

Leena Koivusilta

leena.koivusilta@uta.fi